

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilav avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja . . . 10— K pol leta . . . 5— " četrta leta . . . 2-50 " posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h " " dvakrat . . . 12 " " " trikrat . . . 10 " za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Vabilo

k seji upravnega odbora „Zaveze avstr. jugoslov. učiteljskih društev“

ki se vrši

dne 28. decembra 1910 ob 2. uri popoldne v Ljubljani

Frančiškanska ulica št. 8, v načelstveni pisarni Učiteljske tiskarne.

Dnevni red.

1. Predsednik otvori sejo.
2. Razprava o položaju narodno-naprednega učiteljstva.
3. Predlogi in nasveti.

Ker se v zadnjem času pojavljajo med narodno-naprednim učiteljstvom separatistična stremjenja, ki prete razmetati, kar smo s težavo spravili skupaj, videlo se je vodstvu „Zaveze“ umestno, da skliče izredno sejo upravnega odbora „Zaveze“, kjer naj se razbistrijo pojmi.

Vodstvo Zaveze avstr. jugoslov. učit. društev.

Tajnik: Predsednik:
Vilbald Rus. L. Jelenc.

Zadnje orožje — bojkot!

+ V svoji slepi strasti, v svojem besnem sovraštvu do naprednega učiteljstva so naši klerikalci in njih žalostni privrasci S'omškarji segli po zadnjem orožju, ki ga hranijo v svojih natezalnicah: začeli so oznanjati proti našim listom in našim podjetjem — bojkot!

To je povedal v sobotni številki „Slovenca“ (štev. 281. z dne 10. decembra 1910) nekdo z vsem smrdelskim prostaštvom tako jasno, da bi bile v vsakem drugem primeru njegove ščuvajoče besede konfiskovane v tem slučaju pa uživa menda tudi klerikalno, pozivanje na bojkot — višje varstvo, če ne celo odobravanje!

„Z novim letom proč z vsemi časopisi, ki izhajajo v nasprotnih rokah... Leto za letom kupujemo drage šolske tiskovine!“ in

* Kdo jih je pa ukradel?

sprejemamo koledarček, ki dela reklamo liberalni učiteljski organizaciji... Imejte pod kontrolo šolsko naročevanje knjig in časopisov! Pri prvi seji sklenite, da poslej krajni šolski svet ne da niti vinarja za list, ki ga bo naročil liberalni učitelj brez vaše vednosti. Ne zabite tega, stvar je velevažna!... Može, strankarska disciplina zahteva brezobzirnosti napram vsakemu liberalnemu učitelju. Takoj na delo!...

Tako se neženirano glasi ostudna bojkotna pesem. Preverjeni smo, da ostane ta pesem — glas vpijočega v puščavi, zakaj vsak, kdor ima količkaj časti in poštenja v sebi, se mora studom obrniti od take požrešne samogolnosti! Ne maramo navajati, kaj je že vse odjela Katoliška tiskarna Učiteljski tiskarni, hoteč naš mladi zarod popolnoma uničiti! Poudarjamo samo, da političnega sovraštva, ki bi se kazal v takih oblikah in v takih dejanjih, ne poznamo nikjer na svetu! In „Slovenec“ člankar celo pravi, da je to geslo zavednega Slo m škarja! Tistega že, ki pride po kaznjivi zvižčnosti do šolskih tiskovin, tudi tistega, ki skrje podobo cesarice Elizabete v temo v kot, nad pisalno mizo v uradu pa obesi podobo Matere božje, tudi tistega, ki direktno nagovarja župana naj vzame učitelju tajništvo — ampak vsem vendarle ne more veljati geslo materialnega uničenja za geslo stanovske zavednosti! Ako pa so vsi zavedni v tem znamenju, potem so tudi drug drugega vredni!

Toda poleg tega je ton „Slovenčevega“ revolverskega članka tudi tako skrajno sirov, da bo delal Slo m škarji, ako je napisan v njenem imenu, neizbrisno sramoto, gotovo pa člankarju samemu!

„Štajerski Zavezarji so sprevideli“, govori „Slovenec“ člankar dalje, „da Jelenc slabo vodi dično Zavezarijo in da se bliža čas, ko bo vse razpadlo. In zapuščajo ga, pa ga bodo še bolj, ker niso tako zaslepljeni kot nekaki Kranjski čudaki, ki s svojim delovanjem krepko vlečejo iz blata liberalni voziček.“

In če ga še ti zapuste? Nam se vidi, da ne bo dolgo, ko bo Lukec korakal po razvalinah svoje slavne gospodarske podrtije...

Tako se napačno to ulje — vse pod zaščito gesla zavednega Slo m škarja!... Škandal, trikrat škandal!

Radi bi videli naše gospodarske podrtije, to jim verjamemo. Vse naj bi zdrčalo po njihovem grlu, potem bi bili zadovoljni. Ves svet naj pogine od gladi, samo da oni žive — tudi to je geslo zavednega Slo m škarja! Toda naša organizacija je že tako trdna, da je ne podero vsi mogočnjaki in uskoki v Slo m škovi Zvezi, to nam lahko verjamejo, več se nam pa ne zdi vredno njim nasproti govoriti.

Ampak v njihovih vrstah je vse razruškano in vse brez glave. In da prikrijejo svojo nagoto, kriče na nas. Tako se godi vsako leto meseca decembra, ko zadane vse njihove piščali, ki kličejo raztepene ovčice skupaj in vabijo v svoje vrste novih „bojnikov“, da pridobijo svojim listom naročnikov in svojim zalagam šolskih tiskovin novih kupeev. Srečno pot vsem, ki niso naši!

Napovedali so nam bojkot! Dobro! Pokazali so se v vsi svoji podlosti, ki je vidno znamenje njihove morale. Mi pa se bomo združili toliko trdnje in delovali vsi do zadnjega, da se okrepimo naznotraj in nazunaj. Naše orožje je poštenost, značajnost in delo. S tem orožjem premagamo tudi njihov bojkot!

Slovanski učiteljski kongres.

Slovanski učiteljski kongres, ki bi se moral letos meseca avgusta vršiti v Krakovem, je bil na željo in zahtevo Poljakov odpovedan. Iz odbora Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji pa sedaj javljajo, da se vrši imenovani kongres 1. 1911., in sicer v dneh 21. do 23. julija. Vzpored kongresu ostane isti kakor je bil določen za letošnje leto.

Češka Šolska Matica.

Češka Šolska Matica praznuje tridesetletnico svojega obstanka. V tem času je izvršila ogromno kulturno delo. Ustanovila je 100

ljudskih, 10 srednjih šol in 70 otroških vrteev. Njene šole, na katerih je nastavljenih 450 učnih oseb, obiskuje nad 12.000 otrok. Nabrano je bilo vsega skupaj 14 milijonov kron. Pač ogromna vsota, ki jo je češki narod daroval — sebi! Kdaj nabereimo mi Slovenci toliko?

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

„Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta“ in „Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani“ imata svoj redni letni občni zbor v sredo dne 28. decembra t. l. ob pol 10. in 10. uri dopoldne v „Narodnem domu“, prilije desno, z običajnim dnevnim redom.

K obilni udeležbi vabita

od bora.

Udom „Društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem.“ Občni zbor je bil dne 29. marca 1910 sklenil, da se letnina za l. 1910. in za toliko časa, dokler bo treba, zviša za oženjene člane na 20 K in za samce na 12 K.

Ker se izdatki v letu 1910, niso zmanjšali, ampak zaradi novih smrtnih slučajev še prav izdatno povečali; zato bo treba zaradi omenjenega sklepa občnega zbora, oženjenim društvenikom plačati 20 K — dvajset kron — letnine za leto 1911.

§ 10. društvenih pravil določa: „Letnina se vplačuje za tekoče leto do konca meseca januarja. Potem se zakasnjenci na vplačevanje opominjo. Ako kdo do konca meseca aprila ne plača, ravna se z njim, kakor bi bil izstopil.“

Da bode vsak društvenik to dolžnost lažje izpolnil, bode prejel po pošti do konca decembra položnico, katero naj blagovoli izpolniti in z njo denar na pošti oddati. Za položnico naj vsakdo blagovoli pridejati 10 h. S tem bode sebi in društveni blagajni prihranil nekaj vinarjev, ker ga pošiljanje po pošti nakaznice več stane in društvo mora plačati pošti od vsake nakaznice 6 h dostavnine. Ako bode dobila blagajna že v januarju vso letnino, se jej bo potem ta denar obrestoval do prihodnjega kvartala, kar bode že nekaj zneslo, posameznik pa nima od istih kron nikake koristi.

Kdor še ni plačal cele vstopnine (katero mora plačati v dveh letih, ker prej ni pravi ud), bode prejel še eno položnico, da

LISTEK.

„Otroški oder.“

Igrice za mladino otroških vrteev in ljudske šole. Sestavila Marica Gregoričeva. V Ljubljani, 1910. Izdala, založila in natisnila „Učit. tiskarna“. Cena 1-20 K.

V novejšem času opazimo, da si je otrok priboril tudi oder. In kdorkoli je kakor neopažen poslušalec zasledoval razne igre, ki si jih otroci prireajo med sabo, ter je začuden spoznal, na kak lahkoten način reši vsak posameznik prevzeto vlogo, in to „ex abrupto“, ta gotovo ne zanika otroku pravice do nastopa na „deskah, ki pomenijo svet. Otroške igrice smo doživeli in jih bomo doživljali dan za dnevom v vedno večji meri. To ni nič novega. Razne šol. veselice in božičnice dajejo tudi dovolj povoda za prireditve otroških igrice. Koliko je veselje mamice, kolik ponos očeta, če sta malček in malka častno rešila svojo vlogo!

Da, v naših obmejnih krajih imajo uprizoritve takih igrice med ljudstvom še globlji, trajnejši vpliv, kot sem se sam že čisto prepričal. Častno nalogo si je tedaj nadel oni, ki hoče delovati na polju slovenske otroške dramatike. Častno, ali tudi težavno, ker se pri takih igricah ne upošteva samo umetniškega momenta, temveč tudi vzgojni. Zahteva se, da ima igrice etično jedro, a tudi da se tega ne razodeva pri vsakem koraku z raznimi moralizirajočimi ocvirki. Zahteva se nadalje, da se otrok giblje tudi na odru v okolišju, ki je njemu umljiv, da se tedaj ne „pači“. Glavni moment pri takih igricah je tudi lahak slog, lep in uglajen jezik, z eno besedo tako besedilo, ki se otroka kar tako mimogrede prime in ki potem ne zveni z otroških usten kakor nekaka karikaturna i. t. d. Za snov pravi umetnik res ne bo vzadregi. Neusahljivi vir mu bodo že uvodoma omenjene otroške igre. Tu

bo opazoval, prisluškoval, zajejal. Okus preprostega občinstva naj ga ne moti. Preprost človek pač sodi, da mora otrok na odru vse drugače, vse „pametnejše“ govoriti nego v navadnem življenju. Vrhutega moti naše spisovatelje otr. igrice mogoče še pedagoško načelo, da mora prav in prav vse, kar se nauči otrok na izust, imeti neko trajno vrednost, etično namreč. Tega načela pa ne gre tako dobesedno izvrševati pri kompoziciji dram. dela, določene otroškemu odru.

Ne dvomim, da g. Gregoričeva ne bi poznala teoretično vseh teh in drugih umetniških in pedagoških pravil, ali v praksi se prikazuje drugačna.

V svojih igricah je delala, žalibog, koncesije na vse dobre in slabe strani, osobito pa okusu poslušajoče publike. Zato mi v istini ni mogoče izreči eno-

tne sodbe o njenem skupnem delu, temveč se hočem pri posameznih igricah, ki jih šteje zbirka dvanajst na število, posebno pomuditi.

Vprvo naj pohvalim njen dobro pogojeni slog in vseskozi lep jezik. Verjamem, da se bodo otroci vobče borili le z malimi težkočami pri memoriranju besedila. Odobravati pa ne morem razne nagovore kakor mili oče, dobri oče, blagi oče, i. t. d. To zveni nenaravno, tako ne govore naši otroci. V tehničnem oziru tudi ni kaj posebnega očitati sestavljaljivosti. Pozna se vobče, da so pisane igre za oder in popravičene ob odru. Skromne razmere naših odrov tudi upošteva, celo preveč, kar je sicer v korist režiji, ali škodi delu. Posebnih igralskih spretnosti se od nastopujočih otrok tudi ne zahteva. Uprizoriti bi se dalo, mislim, skoro vse igrice; drugo pa je, če so vse tudi res vredne truda, ki jih vsekakor prizadeva uprizoritev vsakemu otroku. In o tem nastopne podrobnosti:

isto lahko pošlje, kadar mu bo treba ali mogoče.

Dolžniki naj se spomnijo tudi na zao-stale obresti.

Društveniki, storite svojo dolžnost; kajti pri denarju mora biti popoln red!

Štajersko.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj je zborovalo dne 20. novembra v Rajhenburgu. Udeležba je bila dovoljna, čeravno bi bila lahko mnogo boljše, ker že več mesecev ni bilo društvenega zborovanja. Društvo je izgubilo v počitnicah tri člane (tov. Danen, Jankovič, Novak), nanovo pa je pristopil društvu tov. Sušnik iz Rajhenburga.

V zadevi znanih „Lehrerbundovih“ okrožnic je društvo mnenja, da se prepusti vsa akcija naši Zvezi, ki zastopa vse slovensko organizirano učiteljsko na Štajerskem. V takih vprašanjih je enotno in složno postopanje vsega učiteljskega društva nujno potrebno. Društvo obsoja najodločnejše napad nemških nacionalcev na slovenski narod ter soglaša v polnem obsegu s tozadevno izjavo Zveze. Tov. Mešiček tudi poroča o zadnji „Lehrerbundovi“ seji, kjer se je od slovenskih odbornikov nepričakovano zahtevalo, da se izjavijo o nameravani delitvi deželne šolskega sveta. Predsednik pripominja, da je tudi napram tej točki zavzela svoje stališče naša Zveza v odborovi seji z dne 16. oktobra z znano resolucijo, ki so jo priobčili mnogi slovenski in nemški listi.

Tov. Mešiček tudi naznanja, da je zaradi znanih dogodkov v „Lehrerbundu“ izstopil iz njegovega odbora.

Predsednik poroča dalje o novi knjigi „Merstvo v vsakdanjem življenju“ (spisal strok. učit. K. Humek v Krškem. Cena 1 K 40 h). Knjiga bo dobrodošla tudi na Štajerskem v višjih razredih ljudskih šol in kot primerno darilo iz šole izstopivšim dečkom. Vsaka šola pa naj si jo naroči vsaj za šolsko knjižnico.

Tov. Mešiček opozarja zborovalce na svoje „Beleške“, ki so že dotiskane. V rokah imamo prvi izvod te brošure in rečemo le toliko, da je bo vsak učitelj vesel, ki se bavi v šoli s prirodoslovnim poukom.

Kot glavna točka dnevnega reda je bilo izborna predavanje našega marljivega tovariša Peska o snujoci se učiteljski zadrugi, o važnosti življenjskega zavarovanja in poročilo o šolski hranilnici, ki jo je uvedel poročevalec na svoji šoli. Poročilo je bilo sprejeto z burnim odobravanjem.

Sklenilo se je tudi, da se vrši prihodnji občni zbor dne 6. januarja 1911 na Vidmu.

Po zborovanju smo se zbrali v znani Kosarjevi gostilnici, kjer so nam za primerno ceno prav dobro postregli, kar moram pohvalno omenjati.

Učit. društvo za ptujski okraj je v šestih zborovalo 1. decembra v Ptuj. Udeležilo se je zborovanja 27 udov ali nekako 40 odstotkov. Če primerjamo te dve številki z onimi drugih učit. društev, smo nekako med zadnjimi, ker šteje naš okraj čez 100 učnih oseb in ker ima naše društvo — vsaj na papirju — 72 udov. Izgovor, da imamo v okraju preslaba prometna sredstva, je jalov, ko pa prihajajo društveniki iz nekaterih šol ob periferiji okraja skoraj redno k vsakemu zborovanju, medtem, ko skoraj redno pogrešamo učiteljsko v bližnjih šol ob železnici.

Da bi i nekaj mlaščev pridobili, smo prirejali predavanja iz raznih strok, a bilo je skoraj vedno brez uspeha. Tokrat je po rešitvi raznih društvenih zadev predaval eden izmed najboljših govornikov učiteljskega v okraju, tov. nadučitelj Miha Vauhnik od Sv. Marka. Izbral si je česu primerno temo. „Koroška ljudskošolska reforma in štajersko slovensko učiteljsko“.

Po uvodnih stavkih o splošni potrebi ljudskošolske reforme je razpravljal, da omenjena reforma zahteva šestletno šolsko obveznost po 7. starostnem letu in 4 letni nadaljevalni pouk po 2 uri na teden.

Igrice, ki zajemajo snov iz otroškega življenja, oziroma ki se naslanjajo na opazovanje vsakodnevnih otroških iger, so te-le:

„Darežljivi otroci“ (I. dej.), „Bratovska ljubezen“ (I. dej.), „Zapeljivec“ (I. dej.), „Kaznovani šaljivec“ (I. dej.), „Lepota slepi“ (II. dej.), „Čista vest“ (I. dej.), „Lažniva Milena“ (II. dej.).

Najbolja med temi, in bodi tudi takoj rečeno, najboljša med vsemi je „Čista vest“. Ta živahna igrice bo dosegla na odru gotovo popoln uspeh. Snov igrice je posneta po otroških igrah. Otrokom, osobito deklicam, ki tako rade med seboj trgujejo, in „kupujejo“, če imajo le eno jabolko v žepu, bo ta igrice neprimerno ugajala. Da je „Tona“ sklepno res malce preradodarna, navsezadnje ne bomo zamerili dobri branjevki; drugih napak pa igra nima.

Manj naravno, celo prisiljeno pa se razvija „Lepota slepi“. Igra je preširoko razpredena in prenasršena moralizirajočih izrekov. To snov, povzeto tudi iz dekliških dnevnih iger,

To reformo so sprejele vse stranke koroškega dež. zbora z radostjo.

Govornik je navedel vrline in slabe strani te reforme ter je naposled učiteljsvo pozivjal, naj se nikdar ne protivi sličnim reformam na Štajerskem, ki pridejo prejalšeje na vrsto, marveč naj bo pripravljeni!

Naš šolski zakon je pa dandanes že tako stara razvalina, da se več ne izplača ga popravljati. Boljše bo, da se nadomesti s popolnoma novim, času primernim zakonom. Da se pa bo ta boljše izvrševal kakor dosedanj, je neobhodno potrebno, da se ljudska šola poddrži.

Dolgotrajno ploskanje je pokazalo, da je tov. Vauhnik tudi sedaj svoje predavanje prav dobro pogodil.

Ko se mu je predsednik zahvalil na izbornem referatu, se je še sklenilo zborovati v prihodnjem 9. februarja in naprositi kakega strokovnjaka za predavanje iz ene kmetijskih strok.

Tovariši in tovarišice vabimo ob tej priliki, naj se v novem društvenem letu tesneje poprimajo svoje stanovske organizacije, ki ima namen:

1. pospeševati koristi narodne šole in njenih učiteljev;

2. vzajemno vsestransko pedagoško in didaktično izobraževanje učiteljskega v korist narodne šole in odgoje mladine.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo je imelo odborovo sejo v nedeljo, dne 4. t. m., v gornjegrajski šoli. Odbor, izvoljen na zadnjem obnem zboru dne 6. nov. t. l. v Bočni, se je konstituiral pri tej odborovi seji: predsednik Ivan Kele, namestnik Ivan Terčak, tajnik Josip Korban, blagajnik Ivan Burdian, odbornika Ig. Šijanec in Branko Zemljich (pevovodja).

Nadalje se je obravnavala zadeva „Steierm. Lehrerbund“ o prizivu, naj deluje društvo in njegovi člani proti obstrukciji v dež. zboru itd. Ker sedaj pozimi pri nas ne kaže sklicavati društvenega zborovanja, je odbor vso zadevo za nas uredil in soglasno sklenil:

Gornjegrajsko učit. društvo je z ozirom na poziv „St. Lehrerbunda“, naj deluje slovensko štajersko učiteljsvo na shodih itd. proti obstrukciji slovenskih poslancev v Gradcu, na istem stališču kot je „Zveza“. Sploh je to celokupna učiteljska stvar, o kateri ima „Zveza“ slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem“ dajati direktivo.

Pravilno pa tudi ni, da pošilja „Steierm. Lehrerbund“ naravnost posameznim učiteljskim društvom pozive in enake stvari; kakaj posamezna učit. društva in „Lehrerbund“ nimajo direktne stika, ampak le potem „Zveze“ ali „Verbanda“.

Z ogorčenostjo pa zgražamo nad podlim svmnitčenjem slovenskih mladeničev v znanem letaku in se čudimo vodstvu „Lehrerbunda“, da se sploh osmeli slovenskim učiteljskim društvom pošiljati naša narodna čuvstva tako žalje letake.

Pozivljamo „Zvezo“, da uredi vso afero. — Ta sklep se sklene objaviti v listih, v prvi vrsti pa „Zvezi“.

Razpravljali smo nato še o več zadevah lokalnega pomena, nakar je predsednik zaključil odborovo sejo.

Slovenjgraško učit. društvo je zborovalo dne 1. decembra v Slovenjgradu ob prav obilni udeležbi. Pretežna večina našega učiteljskega ve ceniti organizacijo, v kateri je naš up in naš spas, zato pa nji v korist drage volje žrtvuje denar, čas in trud.

Pozdravili smo v svoji sredini dva gosta: gđ. Smid iz Št. Janja in tov. Peska, vrlega borilca za ugled in kruh učiteljski. V svojem govoru nas je tov. Pesek — sedaj višji nadzornik „Prve češke“ — informiral o delovanju te zavarovalnice za življenje. — Ker navedena zavarovalnica upošteva nas in našo organizacijo, prisodej ji letni dohodek, jo simpatično pozdravljamo ter jo bomo upoštevali pri vsaki nudeči se priliki tudi mi. — Oglasili so se tudi nekateri tovariši za zastopnike te zavarovalnice, pa ne iz sebičnih razlogov, ampak z narodno-socialnega stališča našega ljudstva. —

bi pisateljica lahko boljše in z več humorjem obdelala.

„Darežljive otroke“ pokvari njihova lastna „mat“ z zlato veržico in krono. „Bratovska ljubezen“ pa istotako nesrečna „teta“ s svojimi kronami. Snov v „Kaznovanem šaljivu“ se mi zdi pretirana, tudi se ta igra vrši prisiljeno. „Zapeljivcu“ vobče ni kaj prigovarjati.

„Lažniva Milena“ šiba materinsko slepo ljubezen precej spretno. Jaz si je pa drugače ne morem misliti na odru, nego da vloge staršev prevzamejo res odrasli. Med preprostimi ljudstvom bi imela velik vpliv, morda večji nego kakšno obsirnejše delo, ker je krajša preprostejša (in „dobrih naukov“ ima ravno dovolj), od sličnih iger.

Na tuje motive se naslanjajo igrice „Pepelka“ (IV. dej.), „Snegulčica“ (II. dej.) in „Jagode“ (I. dej.) Mislim, da ne bom izgrešil mnogo, če trdim, da je pisateljica podala par prizorov iz „Snegulčice“ in „Pepelke“ v domači obleki le z namencem, da bi tudi otroci na deželi užili čar teh bajk. Pri tem je gotovo

Podal nam je tov. Pesek tudi informacije o snujoci se „Zadrugi“, katero krepko hčerko zdrave organizacije prav toplo pozdravljamo in k pristopu nujno vabimo.

V zadevi znanega operata „Lehrerbundovega“ stojimo na stališču, da stori „Zveza“ vse potrebne korake in varuje svojo avtoriteto napram „Bundu“, ki hoče vladati preko njene glave.

Izražamo naddlje svojo ogorčenost, da se je „Bund“ drznil na nevalifikovan način žaliti naš mladinski naraščaj.

Nadalje smo sklenili, da se otroci iz tujih šolskih okolišev sprejemajo le z dovoljenjem pristojnega šolskega voditelja. A.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca novembra K 322.018.18.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 3.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Književnost in umetnost.

Slovenski kmečki koledar za l. 1911. Uredil Vekoslav Spindler. Izdala in založila Narodna založba v Celju. Cena 1 K, po pošti 1.20 K.

Ta lepi koledar, ki prinaša tudi zanimive ilustracije, ima to vsebino.

Kalendarij. — Poštne določbe. — Lestvice in tabele. — Denar. — Rodopis cesarske rodovine. — Drugi evropski vladarji. — Sejmi. — Lovski časi. — Lestvica za konvencijski denar. — Koledar nosečnosti. — Vno in voda. — Pesem. Janko Leban. — Za smeh in kratak čas. — Županova hči. Povest. Fedor Gradishnik. — Kako je Kajžek morje videl. Povest. F. Plemič. — Tepec Pavle. Povest. Josip Premk. — Kosova Lenčica. Povest. Ovetko Golar. — V jeseni. Črtica. Stanka Svetina. — Požar. Pesem. Petruška. — Romarica. Pesem. Ksenij Verin. — Cesar Jožef II. Pesem. Janko Leban. — Za smeh in kratak čas. — Oče Matijevec in davki. R. Vivot. — Kmet, spoštuj svojega sosedo! Vičanski Škerlec. — Trakulje. M. V. Brezovnik. — Slovenska kmetijska šola v Št. Jurju ob juž. žel. A. — Kratka zgodovina. B. — Uredba šole, stavbe itd. Ivan Belle. — Ob potoku. Idila. Slika. — Sad-jerejci in dendrin. I. N. — Oskrba travnikov. Fr. Goričan. — Nekaj o porabi umetnih gnojil. Fr. Mulec. — Ali se izplača kupovanje umetnih gnojil. Vičanski Škerlec. — Krvna uš. R. M. — Karbolinej in zajec. R. M. — Pogled na polje pri Petrovčah v Savinski dolini. Slika. — Leto 1910. — Spomenik Kristofa Kolumba v Genovi. Slika. — Bolnišnica usmiljenih bratov v Kandiji pri Novem mestu na Dolenjskem. Slika. — Škofja Loka na Gorenjskem. Slika. — Kmetijski zapiski. — Vsebinska. — Inserati.

Kakor je videti: bogata vsebina priznanih pisateljev in pesnikov. Priporočamo!

Gasilski koledar za leto 1911. Prav praktično urejen, ki podaja poleg vpogleda v organizacijo gasilskih društev, tudi res praktična in za mnoge slučaje prepotrebna navodila za poslovanje gasilskih društev v posameznih slučajih. Ni brezpomembnega balasta v koledarčku in tudi sestavki v njem niso le prazno besedičenje. „Zakaj so vaje gasilcev potrebne in kako naj se vrše“, ter „Šola in gasilstvo“, na kateri poslednji sestavek posebno opozarjamo tov. učitelje, ki se vneajo za gasilstvo. Kaj lahko stori šola v prid gasilstvu — in to bila skoro nje naloga, ker če se kje pospešuje obči blagor, bi se ga tu in s tem! Koledar pri-

upoštevala uboštvo vaških „odrov“ ter podala to, kar se more v takih razmerah zahtevati od „režije“ vaškega odra, t. j. vsaj nekaj, če ne gre vse! Namen je pohvale vreden. Sveda škoduje to delu posebno v umetniškem pogledu. Pri uprizoritvi „Snegulčice“ pa naj se odpravi sledeče protislovje v igri:

Na str. 26. se Snegulčica začudi, k o d o z n a, da kraljica ni njena prava mati, temveč mačeha. Na str. 28. pa se kar naenkrat prav dobro spominja prave matere, ki jo je učila celo pesmi!

„Jagode“ — stara snov slabo dramati-zovana. Na odru samo beganje nastopujočih oseb.

Slednji dve igri „Človeški poklic“ (4. dej.) in „Jankovo življenje“ (III. dej.) sodita že po svoji tendenci v penzionat. Mogoče sta bili tudi spisani za oder kakšnega zavoda. Za ljudskošolsko mladino nista. Dolgovezne razprave pet-najstletnih dekleta o življenjskem poklicu so skrajno brezokusne in dolgočasne.

naša tudi sliko in življenjepis ces. svet. Karla Vozaba, predsednika „Slov. gas. org.“ in Ludovika Stricla, načelnika ljubljanskega prostovoljnega gasilnega in reševalnega društva. Stavil ga je tov. Fr. Ks. Trošt, ki je zvezni tajnik. Cena 50 vin. Čisti dohodek je namenjen „Ces. Fr. J. I. jubilejni ustanovi“ za v službi ponesrečene gasilce, oziroma njihove vdove in sirote. Naroča se: Fr. Ks. Trošt, zvezni tajnik. Ig pod Ljubljano. — Koledarček je natisnila „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani in je prav lično opremljen.

Obrambni vestnik.

* „Zdromite se zaspanci, se kukav'ca glasi“ po klerikalni „Straži“ v Mariboru dne 25. novembra 1910 kot klic onim učiteljem in učiteljicam, ki so se vpregli v klerikalni politički jarem in slepo drve za najbolj zvitimi nasprotniki šole in učiteljskega stanu. Kdor je izobražen in pošten, ta sploh ne more biti klerikalec! Klerikalec postane samo puhloglav-vec, ki za sklado leče proda svoje mladostno prepričanje in napredno mišljenje in kot politički kameleon postane strasten tercial. Takim zaslepljenecem učiteljskega stanu kliče „Straža“: „Zdromite se vendar enkrat, zaspanci, in pregledajte na sosedne dežele, kaj vse pobe-ujajo klerikalni prijatelji šole in učiteljskega!“ Pa tudi doma na Štajerskem imamo zgledov dovolj, kam hočejo dovesti našo šolo klerikalni politiki! — V šostanjskem šolskem okraju slušuje kot pomožni učitelj neki Anton Šorn. Kakšen značaj je prečastiti pomožni učitelj? V časnikih z dne 11. decembra 1910 beremo sledeče: „Orožniki so tega fajmoštra, kateheta in pomožnega učitelja na šoli v Beli vodi Antona Šorna odgnali in okrožni sodnji v Celju oddali. Pobožni gospod, ki je imel vedno toliko proti naprednjakom govori, uganjal je never-jetne svinjarije, ki se jih kaznuje po § 129. b kazenske postave.“ — Takšna je morala tistih klerikalcev, ki v svoji politički zagrizenosti po-zabijo na prave nauke krščanstva. Nečistniki in pijanci, ven iz šole! V šolskem okraju Slo-venji Gradec je neki pomožni učitelj brez zre-lostnega in usposobnostnega izpričevala, naj-hujsi klerikalec, obenem tudi šnopsar. In tak naj bo vzgojitelj mladine, ki med učnim časom in odmorom celo šolarje pošilja po žganje v bližnjo klerikalno krmo! § 107. dokončnega šolskega in učnega reda pa določuje: „Osebe, ki se ne morejo izkazati niti z izpričevalom zrelosti, niti z izpričevalom učne usposobljenosti, se ne smejo uporabljati na javnih ljudskih šolah.“ — Gospod c. kr. okrajni šolski nad-zornik Alojzij Schechel se pa tem potem prosi, da vzame brezovo metlo v roke in očedi Ar-gljev hlev na njegovemu nadzorstvu izročeni-h slovenskih šolah, ker ima na razpolago dosti mladih in starejših učnih oseb, ki so že davno napravile sposobnostni izpit in ki bi v smislu zakona pristojale na voditeljska mesta. Proč torej s pomožnimi učitelji brez izpričeval, po-sebno s takimi, ki pohušujejo mladino in so v nečast in sramoto učiteljskega stanu! — Zdromite se torej, zaspanci, se kukav'ca v „Straži“ glasi!

Kranjske vesti.

—r— **Popolnoma res!** Sobotni „Slo-venec“ piše v uvodnem članku: „Je precej učiteljev v Zavezi, ki so resno prepričani, da jim nihče drugi ne izboljša plač, kakor idrijski deželni poslanec s svojimi fulminantnimi go-vo-ri.“ — Res je, da tega ne bo storil posl. Gangl, ki je tudi navedel v po-kritje regulacije kulturni da-vek v znesku enega milijona kron, kolikor bi znašala temeljita regulacija učiteljskih plač, a katerega davka bi ne čutil nihče drugi nego velika industrijska podjetja, denarni zavodi in kapitalisti, ampak to bosta storila učitelja-poslanca Jaklič in Ravnikar s svojim glasovanjem — proti povišanju! Tako je in nič drugače!

„Jankovemu življenju“ ne manjka roman-tike ali kupčija z otrokom (I. dej. 2. priz.) je skrajno oduren prizor. Tudi „brezbožni“ Janko časih res pametnejše govori nego vsi drugi grofiči in baroniči. Deček, ki v samostanskem zavodu skrivoma bere „prepovedane“ knjige, ni ravno najslabši. Ali kakor že rečeno, te dve igri ne sodita v zbirko, zato nočem izgubl-jati nadaljnjih besed o njih.

Posamezne igrice so prepletene s pesem-cami, pri manj znanih je podan napev, kar je naravno, saj tudi otroci svoje igre spremljajo s petjem. Pogrešam pa pri napevih ime skla-datelja.

Igricam se pozna, da so pisane v raznih dobah, za razne prilike, odre in okuse. Nade-jati pa se je, da nam pisateljica prihodnjič poda nekaj bolj enotnega toliko v umetniškem pogledu, kolikor v načelih moderne pedagogike. Sposobnosti ji v to ne bomo nikakor odrekli.

Ferdo Plemič.